

Fale'i ki he fa'ee fekau'aki mo e tauhi 'ene pepe

FAFANGA FAKAHUHU

- Koe founga fafanga lelei taha 'eni
- Kamata he to mai pe 'a pepe ki tu'a 'o kapau 'oku mo fakatou mo'ui lelei.
- Fafanga fakahoua 3-4 pe tuo 8 ihe 'aho.
- 'Oua e kamata fafanga me'akai pepe kae 'oleva kuo 4-6 mahina
- Ikai fiema'u toe fakainu vai 'a pepe he 'uluaki mahina 6, he 'oku lahi fe'unga 'aupito pe 'ae vai he hu'a huhu.
- Koe lahi ange huhu 'a ho'o pepe, koe fofonu ange ia ho huhu.
- Ka toe hu 'ae hina hu'akau, e si'l ange 'a ho'o hu'ahuhu pea ngali ke fiekaia leva 'a e pepe. Faingofua leva hono tukuaki'l oku si'i 'a e hu'akau 'ae fa'e, pea fakatonuhia'i leva 'ae liliu ke fafanga hina hu'akau.
- Lelei ke fakatalanoa mo tokanga kia pepe lolotonga hono fakahuhu.
- Lava pe ke tatau 'a e hu'a huhu 'o tuku 'aisi 'o 'oua toe laka he houa 24, 'o ka 'oku mo'ua pe ngaue 'ae fa'e. Lelei ke foki o fafanga he taimi malolo 'ae ngaue 'o ka faingamalie
- Taumu'a ke fakahuhu 'a pepe ke 'oua 'e toe nounou ange he mahina e 12.
- Ka 'oku 'iai ha palopalema moe fafanga fakahuhu ho'o tama, kumi fale'i he vave taha mei ho'o neesi fakavahe pe koe kau ngaue ihe fale fa'ele pe uooti ae fanau.

Ministry
of Health
TONGA

FAFANGA HINA HU'AKAU

- Toki fai pe 'eni 'o kapau 'oku 'ikai lava 'o fakahuhu
- Ke fai lelei'l eni e fiema'u \$800.00-\$1,200.00 he 'uluaki mahina ono 'ata'ata pe.
 - Koe hu'akau pe kuo ngaohi o fakaofiofi he hu'a huhu 'oe fa'e hange koe SMA, Karicare pe S26, 'e ngofua ke ngaue 'aki.
 - Fiema'u ke ngaue aki huakau ko eni ke a'u kihe ta'u 1 'a pepe, ikai ke mahina 6 pe.
 - 'Oua na'a ta vai ke tolonga 'ae hu'akau, kae muimui ki he fakahinohino oku ha'u moe kapa hu'akau.

HU'AKAU KEHE- TA'EFE'UNGA 'AUPITO IA

- Kau heni hu'akau melie (Carnation), hu'akau Anchor (tatau pe efuefu pe puha hu'akau), hu'akau pulu pe kosi,
- Milo moe totoka'l manioke mo ha toe inu ngali hu'akau, 'oku 'ikai

NGAAHI FOUNGA FAKATONGA PE TUKUFAKALO.

- Faka'apa'apa pe ki he founga tukufakaholo ko 'eni, aia oku ui 'e he ni'ihi koe "faitoo fakatonga". 'Oku totonu ke fakamama'o 'a ho'o pepe mei ai.
 - Lahi faingamalie ke kona, lo'oa, niuonia, fakalele, pala moe ngutu pea lava pe ke mole ai 'ae mo'ui 'ae fanau e ni'ihi
 - Fa'a tomui ai talatala fanga ki'l pepe e ni'ihi he founga ko 'eni.
 - Ngaahi mahaki oku lau hange koe Mavaeua, Tapitopito, Pito Popo, Pito Ava, Mui Kula, Kilivao moe fiho - koe ngaahi ma'u hala 'eni neongo 'ene ngali 'uhinga pe ongo lelei.
 - Fakatata 'aki 'ae Mavaeua.
- Koe fo'l molu eni he lotomalie konga ki mu'a oe 'ulu (anterior fontanelle). Oku 'iai ngaahi 'uhinga lelei oe fa'unga ko eni, ka oku feinga ae ni'ihi ke faito'o 'ae fo'l molu ke mapuni 'o pehe koe mahaki, KA e toki mapuni fakanatula pe ia he mahina 9-14 'oe pepe.
- Kapau koe uhinga ho'o kumi faito'o tukufaholo ko hoo ta'e fiemalie ki ho'o toutou ha'u 'o talatala, 'e lava pe ke ke kole ki he toketa ke fakatokoto ho'o tama.

NGAAHI FALE'I MAKEHE

- Ka ikai fiefie kai, momohe, lua pe hakehake, fakafofofo fo'l kete, ikai tu'umama'o l he 'uluaki houa 48 hili hono fa'ele'l pe ko ha tu'u toto, kataki foki vave mai ke sio ki he toketa.
- Ka liliu 'ae lanu ho'o pepe 'o taka'uli pe tea, engeenga pe pulepule, pe koe fele mai ha me'a hono sino pe koe momoko louhi'i nima pe va'e, sio leva ki he toketa he vave taha.
- Ka vave, longoa'a pe faingata'a manava 'a pepe, sio leva ki he toketa
- Kapau oku ikai ngali fanongo, fakatokanga, sio lelei, malimali ho'o tama he a'usia hono uike 6 pe ngavaivai, feinga leva ke sio ki he toketa ae fanau.
- 'Oua te ke mohe mohenga taha mo pepe pe fakamohe fakafo'ohifo'l ho'o tama, he'e lahi ai 'ae faingamalie ke mate ta'e'amanekina ho'o pepe.
- 'Oku kovi 'aupito 'ae ifi moe 'ahu 'oe tapaka kia pepe i ha fa'ahinga taimi pe. kau ai mo 'ene 'iho manava lolotonga ho'o faitama.

Ministry
of Health
TONGA

HUHU MALU'I

- Fakapapau'i oku ma'u 'e ho'o pepe 'ae huhu vaita-mini K, hepataitisi B moe huhu ta'ofi TB 'i loto he 'uluaki uike 'o pepe.
- 'Oua na'a ngalo ae 'u huhu malu'l ke fai hono uike 6, 10 moe 14 ke fai ia mo ho'o Neesi Fakavahe 'aia tene toki fakataukei'l atu' ae toenga 'oe polokalama huhu malu'i

TOKOLAHI HO FAMILI

- Ko e me'a tau'ataina pe 'eni 'a 'au mo ho 'ofa'anga
- Ka te mau lava 'o tokoni atu ke fakahoko lelei ho'omo fili ki he tokolahi moe vahavaha lelei 'a ho'omo fanau.
- Oku lahi pe a'e 'u founga kehekehe ke ngaue'aki ke

hoa mo koe mo ho'o tui.

- Ko e feitama, ko e me'a oku te fili ke hoko, kae 'ikai faka'ohovale'i. Te mau lava 'o tokoni heni. Talanoa ki ho'o neesi fakavahe pe koe toketa.
- Kapau nae palopalema 'a ho'o feitama pe fa'ele, 'e mahu'inga ke ke fakakaukau'i lelei 'ae vahavaha 'a ho'o faitama.

FEHU'I?

Fetu'utaki ki ho'o neesi fakavahe, Senita 'oe Mo'ui, pe Falemahaki ofi taha.

Ka 'ikai teke fiemalie ki he tokoni 'oku 'oatu, fetu'utaki ki he kau toketa 'ae fanau 'i he Falemahaki Vaiola he houa ngaue maheni
Phone: 7400242, 7400243, 7400244, 7400156

Kau ngaue, Va'a ki he Fanau
Dr Siaosi Aho, Pule Va'a Ngaue kihe Fanau,
Falemahaki Vaiola.